

fratrem meum scandalizem.

C Dec est scda ps huius capituli: superius. n. ondit q in se li
cita est comestio idolotitor. hic monet abstinere ab ea pp
scadalam ifirmoz. Ubi pmo monet ne offendant fratres
sua comestioe. Scdo qd pot offendere ibi (Si. n. quis vide
rit zc.) Tertio ondit maluz qd ide pot accidere ibi (Et pe
ribit ifirmus zc.) Quarto prebet se in exeplyz abstinetiuz
ibi (Quapropter si esca scadaliqat zc.) Dic g. videte qz qy
tum ad nos nihil pdest vel obest esca ipsa. sed tñ videte ne
forte bec licentia vestra q scitis licere vobis comedere de
idolotitis offendiculū fiat ifirmis in fide q nodū sciūt ido
lū nihil eē. Leuit. 19. Lorā ceco nō pones offendiculum.

C Deide cū dicit (Si qs viderit zc.) Hic ondit quō possūt
offendere: qz comedēdo idolotitū corā ifirmis vbi iplican
tur qtuoz pcurrētia ad scādalu. Pmo maior scia. Scdo co
mestio idolotiti publica ibi (In idolo recubentē.) Tertio
occafio scādali accepti ibi (Nōne scia eius.) Dicit g. si. n.
quis zc. q. d. Et vere pot eē offendiculū. Si. n. qs ifirmus vi
derit eum q bz sciam recubentē in idolo: idest in presentia
idoli. nōne cōsciētia eius. cū sit ifirma pte edificabi: idest
p factū tuū ad manducādū idolotita. i. sacrificata i reuerē
tiam idoli. q. d. sic. vidēs. n. quis fratrē peritū in idolo sacri
ficata comedere icipit ipse edere nō illa scia q ille. s. peri
tie cā: sed ibi putat eē numē in cuius reuerētia hoc fiat.

C Deide cū dicit (Et peribit ifirmus.) Hic ondit malū qd
inde pot accidere. z hoc duplex. Pmo scādalu pximi. Se
cundo offensam pximi ibi (Si aut peccātes zc.) In prima
implicant tria peccātis cōditio: qz ifirm. peccādi occasio
qz i tua scia. peccātis exageratio. qz ppter quem xps mor
tuus est. Dicit g. z ita peribit ifirmus in fide idest in tuā sci
entia frater. i. occasione accepta a tua scia. qz te sapētem vi
det comedere putās q sub idoli veneratione comedas pp
quez saluādū xps mortuū est. z ita grauitur peccas. Ro. 14.
Noli cibo pdere illū p quo mortuū est xps. Sic aut peccan
tes in fratres pctō scādali z pcutiētes sciam eoz ifirmas
gladio mali exeply. Amos. 9. Percute cardinē. idest scias
z cōmonebunt suplummaria idest intellectus z affect. In
xpo peccatis. cui mēbra sunt. nō ait in xpm bz glo. qz i xps
peccare est xpm negare. i. peccare in fide. In xpo peccare ē
in bis q xpi sunt peccare. s. in moribz sicut ille q in lege ē dī
in lege peccare. q aut in lege nō ē dī peccare in legem.

C Deinde cū dicit (Qua pps esca zc.) Dic vltio pponit se
in exeply abstinētie. Ubi pmo implicat scādalu. Scdo ex
hoc explicat abstinētie ppositum ibi (Nō māducabo zc.)
Tertio puenit dubium ibi (Ne fratrē meū zc.) Dicit ergo
Quapropter ne. s. peccem in xpm si esca scādaliqat fratres
meū nō māducabo carnez aliquā nō solū idolotita in eter
num. si g ppter scādalu fratrū abstinēdum est quasi a ne
cessarijs vite: multo magis a supfluis. z nō ideo q esca in
se mala sit: sz ne scādaliqat fratrē meū. Nā q scādaliqauerit
vnum de pusillis istis expedit ei vt suspendat in collo eius
mola afinaria zc. Mat. 18. Ro. 14. Dia mūda mundis. sed
malū est hoi q p offendiculū māducatur. C Dic querit sup il
lud. Scia iflat. Glo. sciētia p se inutilis est. C Lōtra scia p se
bona est. g z vtilis. Rñio. Inutilis est ad salutē: vtilis tñ ad
multa alia. C Itē charitas edificat. C Lōtra. sicut scia in
flat nō p cāz sed p occasiōne sic z charitas. Rñio. Nō ē sile
qz scia habēti se manifestat. sz nō sic charitas: qz nemo cer
tus ē de charitate. C Itē sup illud. Idolū nihil ē glo. Nāz
de formauit. sz stulticia hoium formā dedit. C Lōtra. Dē
eē ēa deo gōis for. Rñio. glo. logi de forma puta i nā n de
vera. C Itē ibidē glo. Forma hois in idolo nō ē scā p vbiū
C Contra. Jo. 1. Dia p ipsuz facta sunt. Rñio. Quis forma
hominis in illo sit facta p verbū nō tñ in idolo idest ad co
lendū. C Itē ibidē glo. idolū nihil est qz nullius rei que

fit in mūdo similitudinē habet. C Lōtra nō pot artifex cogi
tare vel formare nisi qualia vidit. Rñio. Nō bz similitudinē
in toto sed in ptib. C Itē sup illud. Nullus deus nisi vn.
glo. hoc dicit ne putef eē deus in idolo. C Lōtra. deus licz
sit vn. tñ est vbiqz. Rñio in idolo ē p potētia nō p p̄sidiētia
vel vnionē vt putabāt gentiles. C Itē ibidē glo. ps trinita
tis nō pot esse qcuqz vnus in tribus. C Lōtra cuiuslibz nu
meri ps ē vnitas. Rñio. Trinitas nō ē numerus simplr: sz
numerus psonaz. C Itē sup illud. Et si sunt q dicunt dy.
Glo. p̄cipatiōe diuinitatis. C Lōtra diuinitas est impar
ticipabilis. Rñio. p̄cipatio bec p cām est nō p essentiam
C Itē ibidē glo. querit vtrū angeli vocādi sint dy. Res
ponfio quūis p̄cipet diuinitatē tñ bz glo. nō sunt dicendi
dy ppter periculū adozatōis. C Itē sup illud. Nobis tñ
vnus pater. glosa. trinitas est nobis vnus pater. nō tñ ille q
tertia in trinitate psona alius. C Lōtra. Idē z aduersuz di
uidunt ens. Rñio. quūis idem z aduersum diuidant ens
creatū nō tñ icreatū. qz ibi est idētitas in essentia cū diuer
sitate in psonis. C Itē nō in oibz est sciētia. C Lōtra supra
eodem. Dēs sciētia habemus. Respōfio. Illud nō itelli
gitur vlr. sz de maioribz. C Itē sup illud. Esca nō imēdat
nos deo dicit glo. sumpta vel nō sumpta. C Contra. Ergo
abstinētia nihil meret. Rñio. Nō vtus esce. sed vtus absti
nentie pdest. C Itē si esca scādaliqat zc. C Lōtra g p scā
dalo fratris a pane z vino abstinēdum est i perpetuus. Re
spōfio. Nō est sile de necessarijs z supfluis. Uel loquitur hic
de scādalo actiuo nō passiuo. Uel pfectionis est hoc nō ne
cessitatis. C Notādum est hic sup illud. Un. deus. q de
pot accipi multipliciter. s. falsa nūcipatiōe. sic ydola dicunt
tur dy. ps. Omnes dy gentiū demonia. Jere. 10. Dy q celū
z terram nō fecerūt pereant de terra. Vera adoptione sic
sancti dicunt dy. ps. Ego dixi dy estis z filij excelsi omnes
vos autē sicut zc. Mundana prelatiōe sic plati dicunt dy.
Exo. 22. Dys non detrabes. Job. 10. Si illos dixit deos ad
quos zc. Essentie pprietate. sic trinitas dicit deus. deut. 6.
Audi israel dñs deus tuus vnus est. C Itē notādum q
xps vnus sine pari multipliciter dicit. Pmo vnus deus
ppter naturam diuinitatis. Unde sic nullus est deus nisi
vnus. Scdo vnus creator ppter ifinitatē potestatis. Ecc. 1.
Unus est altissimus creator oium. Tertio vnus hō ppter
singularem eminentiam sanctitatis. ps. Nō est q faciat bo
num zc. Jo. 11. Expedit vt vnus moriatur homo. Quarto
vnus dñs ppter gubernationem plationis. Eph. 4. Unus
dñs vna fides zc. z hō vnus dñs iesus xps. Quinto vn.
magister ppter ifusionē cognitōis Mat. 23. Nō vocemini
magistri qz magister vester vnus est xpus. Sexto vnus pa
ter ppter pductionē vniuersitatis. Mat. 23. Unus est. n.
pater vester q in celis est. Septimo vnus pastor ppter ge
neralem refectionem populi fidelis. Jo. 10. Siet vnū ouile
z vnus pastor. Octauo vna hostia ppter singulare p̄cium
nostre redēptōis Heb. 10. Una. n. oblatiōe sumauit i eter
num sanctificatos. CAP. IX

Qn sum liber non sum apostolus.
Nōne christum dominum nostruz
vidi nōne opus meum vos estis in
domino. Et si alijs nō sum aposto
lus. sed tamen vobis sum. Nam si
gnaculū apostolatus mei vos estis in domino.
Ab ea defensio apud eos qui me iterrogāt bec
est. Nunquid nō habemus potestatem mandu
candi z bibendi. Nunquid non habemus pote
statem sorozem mulierculaz circumducendi. si

Ad corinthios I.

cut et ceteri apostoli et fratres domini et cephas? Aut solus ego et barnabas non habemus potestatem hoc operari. Quis militat suis stipendijs vniuersis? Quis plantat vineas. et de fructu eius non edit? Quis pascit gregem: et de lacte gregis non manducat? Nunquid secundum hominem hec dico? An et lex hec non dicit. Scriptum est enim in lege moysi. Non alligabis os bouis trituranti. Nunquid de bobus cura est deo? An propter nos vtiq; hoc dicit? Nam propter nos vtiq; scripta sunt quoniam am debet in spe qui arat arare. et qui triturat in spe fructus percipiendi.

C Superius monuit cauere ab edendo idolotita coram infirmis propter scandalum fratrum infirmorum: hic proponit se in exemplum quod propter alios abstinere se a sibi licitis. scilicet ab acceptione sumptuum ubi primo proponit multipliciter: quod licitum est sumptus accipere. Secundo quod nihilominus non vult accipere ibi (Ego autem nullo eorum usus sum etc.) In prima parte quod licitum sit sumptus accipere probat tripliciter. Primo per auctoritatem. Secundo per rationem. Tertio per exemplorum similitudinem ibi (Nescitis quod hi qui etc.) In prima parte probat per auctoritatem apostolice dignitatis. Secundo per auctoritatem humane consuetudinis ibi (Quis militat suis stipendijs etc.) Tertio per auctoritatem diuine legis ibi (Nunquid secundum homines etc.) In prima parte probat quod sit apostolus generaliter. Secundo quod sit apostolus eorum specialiter ibi (Et si alius non sum apostolus.) Tertio quod potest accipere sumptus licite ibi (Nunquid non habemus etc.) In prima parte querit an habeat libertatem accipiendi sumptus. Secundo an sit apostolus ibi (Non sum apostolus etc.) 3° probat duplici ratione quod sit liber. et apostolus ibi (Nunc dominus iesum christum etc.) Dicit ergo non sum liber etc. q. d. Abstinet ab hoc licito. scilicet ab usu idolotitarum: quod ego etiam abstinere a stipendijs: cum tamen habeam libertatem accipiendi. Nunquid enim non sum apostolus. imo vere sum apostolus. Gal. 2. Qui operatus est Petro in apostolatum circuncisionis operatus est et mihi iter gentes. Est ergo sua talis. Dis apostolus ratione sui apostolatus habet libertatem accipiendi sumptus. sed ego sum apostolus. vtiq; probat postea. g. etc.

C Deinde cum dicit (Nunc dominus iesum christum etc.) Dicit probat duplici ratione quod sit apostolus. primo per causas. secundo per effectum ibi (Nunc opus meum etc.) Prima ratio sumitur ex parte christi mittentis. Secunda ex parte corinthiorum quibus mittitur. Prima ratio talis est Ego vidi dominum qui me misit ad predicandum. ergo sum apostolus. Et hoc est quod dicit. Nunc etc. q. d. Vere sum apostolus. Nunc dominus iesum christum vidi. hoc dicit propter pseudo apostolos qui dicebant ipsi non esse apostolum. quia non fuerat in societate domini sicut ceteri apostoli. Ipse autem vidit eum iam imortalem secundum gloriam. Uel in via. act. 9. Uel in templo. act. 22. Unde act. 9. Barnabas apprehensum illum duxit ad apostolos: et narrauit quod in via vidisset dominum. infra 15. Nouissimo oium tanquam abortiuo visus est et mihi. Nonne opus meum etc. Ecce secunda ratio talis. Vos estis conuersi ad fidei per me missum ad hunc. ergo sum apostolus. Nunc opus meum vos estis o corinthii sicut templum architecti. supra. 3. Ut sapiens architectus fundamentum posui. **C** Item vti filius operis genitoris. s. 4. In christo iesu per euangelium vos genui. opus inquit meum et hoc in domino. i. domino cooperante. Uel in domino. i. ad gloriam domini. q. d. sic estis.

C Deinde cum dicit (Et si alius apostolus etc.) Dicit probat quod est apostolus eorum specialiter. Ubi primo proponit quod est apostolus eorum specialiter. Secundo probat hoc per effectum ibi (Nunc sigillatus apostolatus etc.) Tertio ostendit quod per effectum illum defendit se esse apostolum ibi (Mea defensio ad eos etc.) Dicit ergo. Et si etc. quasi dicat. Vere opus meum estis: quod et si alius. scilicet iudeis: quorum legem euacuato: non sum. i. non video: esse apostolus. sed tamen vobis sum: quod per me puer

si estis specialiter. Ro. ii. Quamdiu gentium sum apostolus ministerium meum honorificabo. Et vere vobis sum apostolus. nam vos estis sigillum apostolatus mei. i. forma et sigillum: quod apostolatus meus impressus est in vobis sicut forma sigilli in cera. Hic in vobis apparet quod sum apostolus dum habetis per me quod etiam per alios apostolos. i. cor. 9. Signa apostolatus mei facta sunt super vos. Vos estis inquit in domino. i. domino principali actore: et vere ita est: quod mea defensio ad eos qui me interrogant vtrum. scilicet sum apostolus. scilicet estis vos: per vos. n. ostendo me esse apostolum.

C Deinde cum dicit (Nunc non habemus etc.) Dicit ostendit quod potest accipere sumptus licite. Ubi primo querit an habeat hanc potestatem generaliter. Secundo querit ad personas determinatas specialiter ibi. (Nunc non habemus potestatem etc.) Tertio an ipse et Barnabas sint hac potestate privati singulariter ibi (An ego solus etc.) Dicit ergo. Nunc etc. quasi dicat. nam cum sum apostolus nunquid non habemus ego et mei potestatem manducandi et bibendi nostra. i. vendendi stipendijs nostris. Augustinus. Permisit dominus: non iussit apostolis accipere necessaria subditis. Nunc non habemus potestatem mulierem fororē. scilicet fide circumducendi nobiscum pro sumptibus ministrandos. Ambrosius in. glo. Mulieres desiderio doctrinæ domine et virtutum cupide apostolos sequebantur et ministrabant eis sumptus: et seruitia. Et similiter christum secute sunt. Luc. 8. et 23. Sicut ceteri apostoli vti habet act. 6. Et sicut fratres: id est cognati domini qui maiores sunt. Gal. 2. Iacobus et Iohannes qui videbantur colūne esse etc. et cephas qui maximus est iter apostolos. vti cephas interpretatur caput. Ambrosius. Non hos reprehendit apostolus: sed eorum more sibi probat licere. idcirco autem vti ait Augustinus. Dominus mulieres ministraturas sequi voluit ostendens quid debet a plebibus euangelizantibus. Uel ideo etiam ne viderent aliene salutem. Aut nunquid ego solus et barnabas. Isti enim fuerunt coniuncti ad predicandum gentibus Act. 13. Segregate mihi barnabam et paulum in opus ad quod assumpsi eos. Non habemus secundum opinionem vestram potestatem hoc operandi. scilicet mulieres circumducendi et sumptus accipiendi: quasi dicat. imo habemus sicut alij. scilicet omnes alij licite accipiunt. ergo et nobis licet.

C Deinde cum dicit (Quis militat suis stipendijs etc.) Dicit secundo probat quod licet accipere sumptus per auctoritatem humane consuetudinis. et primo in statu militis. secundo agricole ibi (Quis plantat vineas etc.) Tertio pastoris ibi (Quis pascit gregem etc.) Militi comparatur prelatus propter subsidium agricole propter verbum pastori. propter exemplum. Debet enim subditos defendere suffragio: plantare verbo: pascere exemplo. Primum respicit extra ecclesiam existentes. 2° ecclesiam intrantes. tertium in ecclesia morantes. Dicit ergo. Quis militat. q. d. vtiq; habemus potestatem accipiendi sumptus. et merito. Quis militat suis stipendijs: quasi dicat vniuersis nullus. Dabant enim militibus stipendia de republica. Vti Jo. dicit Luc. 3. Contenti estote stipendijs vestris. Sic predicatorum et prelati accipere possunt sumptus a subditis. i. 2. i. i. Ut milites in illis militiam bonam. Quis enim plantauit vineam et de fructu eius non edit? Vineam domini est ecclesia. Esa. 5. Vineam domini sabaoth domus israel est. Apostoli. n. fuerunt plantatores huius vinee. supra. 3. Ego plantavi apollo rigauit. Quis etiam pascit gregem et de lacte eius non manducat? Quasi dicat nullus. Hec domini sunt fideles ecclesie. Ecce h. 34. Vos greges pascue mee. Vniuersus gregis pastores sunt prelati et predicatorum. Unde primo prelato dictum est. Pascite oues meas. Jo. 21. Tales possunt pasci de lacte gregis. quod possunt accipere sumptus a subditis. Si ergo defendimus plantamus et pascimus more boni militis: boni agricolae: boni pastores: licet nobis sumptus accipere. Sed quod hodie multi sunt qui stipendia accipiunt et non militant. edunt fructum vinee et non plantant. lac comedunt et gregem non pascunt. Ecce h. 34. Lac comedebatis greges autem meum non pascebatis. **C** Notandum super illud. Nunc dominus iesum vidi quod

multiplicem dñi legimus visionē. Unaz corporale que p-
teryt. de qua Baruch. 3. Post hec in terris visus est ꝛ uaz
hoibus couersatus. Scda spūales q̄ presens est ps. Uaca
te ꝛ uide te: qm̄ ego sum deus ꝛ. Tertia eternalē: q̄ futura
est. de qua Jo. 17. Uolo ut ubi ego suꝛ ꝛ illi sint mecū ut vi
deant claritatē meā. Job. 19. In carne mea uidebo deum.
Quarta momentaneā que ē futura est. de q̄ Luc. 21. Tūc
uidebūt filius hoīs uenietē in nube cū ptate magna. P-
ria fuit in mūdo. Scda in aīo. Tertia in celo erit. Quarta erit
in iudicio. p̄ visio dat exemplū uiuendi. 2^a adiutoriuꝝ pro
ficiēdi. 3^a desideriuꝝ pueniēdi. 4^a odiū peccādi. ¶ Prima
dat exemplū uiuēdi triplꝛ: qz visus est pauper ꝛ penofus.
ut refrenet cupiditas diuitiarū. ps. Ego sum pauper ꝛ dol-
ens ꝛ. Et ps. Uideāt pauperes ꝛ letētur. Sic uiderūt pa-
stozes. Luc. 2. Uilis ꝛ abiectus: ut refrenet ambitio hono-
rū. Esa. 53. Uidimus euz ꝛ non erat aspectus ꝛ desiderauim-
us eū uirus despectū. Jo dñi Mat. 11. Discite a me: qz mi-
tis ꝛ humilis sum. Afflictus ꝛ passus. ut refrenet cupiscē-
tia voluptatū. Treñ. p̄. O uos omnes q̄ trāsitis p̄ uia uide
te ꝛ. ¶ Scda visio dat adiutoriuꝝ p̄ficiēdi triplꝛ: qz dat
robur penitētibꝝ culpas ꝛ penas oīdendo sic sol attomos.
Dan. 5. Uidit Baltasar manū scribēt. Job. 42. Nūc ocu-
lus meus uidet te ꝛ. Spem certatibus mercedē manife-
stādo: sic dñs operāti. Act. 7. Ecce uideo celos ꝛ. Leticia
cōtemplātibus p̄gustatiōes offerēdo. sic tabernarius mo-
dicū uini. ps. Gustate ꝛ uide te qm̄ suauis est dñs. Ben. 32.
Uidi dñs facie ad facie: sic paulus b. ¶ Tertia visio eter-
nalis dat desideriuꝝ pueniēdi p̄pter tria. v3. p̄pter uerā io-
cūditatē. Esa. 51. Uidebitis ꝛ gaudebit cor vrm: qz dulce
lumē ꝛ delectabile ꝛ. Hoc significatum est. Jo. 20. Huius
sunt discipuli uiso dño p̄pter iocunditatis multiplicitatē
sue pluralitatē. Esa. 60. Tūc uidebis ꝛ afflues ꝛ. Quippe
qz uidebimus eū sicuti est. ꝛ ipse erit oia in oibus. Erit enī
rōni plenitudo lucis. uolūtati multitudo pacis. memorie
p̄tinuatio eternitatis. p̄pter puritatis eternitatē. Apo.
51. Serui eius seruiēt illi ꝛ uidebūt p̄ez eius ꝛ regnabūt
in secula seclorꝝ. ps. Adimplebis me leticia ꝛ. ¶ Quarta vi-
sio dat odiū siue terrore peccādi p̄pter tria. v3. p̄pter fur-
tum p̄palandū corā iudice uide te. Malac. 3. Ecce ueniet
ꝛ qs stabit ad uide dū eū: Ipse enī q̄si ignis cōflās ꝛ. Pro-
pter malefactorꝝ seuerā uisionē. Latio enī uidēs socium
suū suspēdi plus timet furari. Jere. 7. Ite ad locuz meū in
sylo: ꝛ uide te qd fecerim ibi. Sylo itēptat auulsa. Apoca.
p̄. Uidi simile filio hoīs. Et ifra. Ex ore eius q̄si gladius ex-
trahꝛ p̄te acurꝝ exhibat ꝛ. p̄pter uisaz bonorꝝ p̄miatio-
nē: uidēs enī clericꝝ aliuz p̄bendari: qz bonꝝ cauet a malo.
ps. Uidebūt iusti ꝛ letabuntꝝ: ꝛ ois iniquitas opilabit os suū.
¶ Deide cū dicit. (Nūquid fm̄ hoīem ꝛ.) Dic pbat 3° q̄ li-
cet sumptus accipere p̄ auctatē dñe legis. Ubi p̄mo ppo-
nit q̄ lex hec dicit. Scdo uerbū legis ponit ibi. (Scriptū
est enī ꝛ.) Tertio qualr itelligēdū sit oīdit ibi. (Nūgd
de bobus cura est ꝛ.) Dic ḡ. (Nūquid ꝛ.) q. d. Probauim
rōne hūane cōsuetudinīs q̄ licet nobis sumptus accipere.
S3 nūquid fm̄ hoīem. i. fm̄ humanā cōsuetudinē uel fili-
tudinē tm̄ dico hoc: an nō lex moysi diuinitus pmulgata
hoc dicit: quasi dicat. imo dicit. Scriptū est enī in lege moy-
si. Deut. 25. Et habet idē. p̄. Ti. 5. Nō alligabis os boui tri-
turāt: ut possit uinere de labore suo. i. nō phibebris predi-
catorē uinere de euāgelio. Triturare enī est separe granū
a paleis qd facit predicator abstrahendo aīas a terrenis: di-
scremdo uerites a vituz. separādo uilia a uanis. Jere. 15.
Si separe uerites p̄ciosuz a uili q̄si os meū eris.
¶ Deide cū dicit. (Nūquid de bobus ꝛ.) Dic ostēdit q̄l-
dicta auctas itelligēda sit. Et p̄mo q̄ itelligēda sit lraliter
de bobus. Scdo q̄ nō tm̄ lraliter d̄ bobus: s3 spūaliter de

predicatoribꝝ ibi. (An p̄pter nos ꝛ.) Dic ḡ. (Nūgd ꝛ.)
q̄si. d. Dec auctoritas de bobus spūalibus. i. predicatoribꝝ
itelligit. Nūquid enī de bobus mālibus cura est do ut de
eis in lege p̄cipiat: An p̄pter nos b̄ vtiqz dicit. q. d. Hoc vti-
qz p̄pter nos dicit. Naz p̄pter nos scripta sunt hec ꝛ filia.
Ro. 15. Quēcūqz scripta sunt ad n̄az doctrinā scripta sūt.
p̄pter nos inqz iccirco: qm̄ p̄dicatoꝝ qui corda apit ad fi-
dē debet arare i spe stipēdiōꝝ tēporaliū. nō tm̄ p̄pter spem
hanc. Debet enim primū querere regnuz dei. Et qui tritu-
rat. i. bonos a malis quasi grana a malis discernit predica-
do. s. ad mores debz hoc facere in spe fructus percipiendi.
scda Ti. 2. Laborantem agricolaz oportet p̄mum de fru-
ctibus percipere. Ecc. 6. Is q̄ arat ꝛ q̄ seminat accedit ad il-
lā ꝛ sustinet bonos fructus illius. ¶ Lec. II.

S nos uobis spiritualia seminauimus
magnū est si nos carnalia uestra me-
tamus: Si alij potestatis uestre par-
ticipes sunt: q̄re nō potius nos: S3
non ufi sumus hac potestate. S3 oia
sustinemus: ne quod offendiculum demus euā-
gelio christi. Nescitis quoniā q̄ in sacrario ope-
rantur: que de sacrario sunt edunt. Et qui altari-
o deseruiunt: cum altario participant. Ita ꝛ
dominus ordinauit his qui euangeliz annun-
tiant: de euangelio uiuere.

¶ Superius p̄bauit per auctoritatē q̄ licet accipere sum-
ptus: hic p̄bat idem per rōnem. Et p̄mo p̄bat hoc ex eozū
obligatione. Secūdo ex pseudo aploꝝ accipientū ab eis
operatiōe ibi. (Sed alij potestatis nostre ꝛ.) Tertio dicit
q̄ nihilominus noluit vti hac potestate ibi. (S3 nō ufi su-
mus ꝛ.) Prima rō talis est. Maius est dare spūalia q̄ ac-
cipere temporalia. ergo si apostolus dat spiritualia licet ei
accipere temporalia. p̄mo ergo explicat beneficiū ipen-
sum. Secūdo explicat stipēdiū exhibendum ibi. (Ma-
gnū est si nos ꝛ.) Dicit ergo. (Si nos ꝛ.) quasi dicat. ve-
re habemus potestatem accipiendi sumptus a uobis. Si
enim nos seminauimus uobis spūalia: fidem. s. ꝛ sacramē-
ta spūm alentia a spūsancto ministrata magnum est si nos
metamus ad sustentationem nostram carnalia. i. ad car-
nis sustentationē concessa. Quasi dicat. Non est magnus
Ro. 15. Si spūaliter eozꝝ participes facti sunt gentiles de-
bent in carnalibus ministrare.

¶ Deide cū dicit. (Si aut alij ꝛ.) Ecce scda ratio ad idē
talis. Ueri apli licentius p̄ticipant bona subditoꝝ q̄ pseu-
do: s3 pseudo apli p̄ticipant. ḡ multo plus ueri apli partici-
pare debēt. p̄mo ḡ ponit aīas. Scdo dñs ibi. (Quare nō
potius nos ꝛ.) Dic ḡ. (Si aut alij.) s. pseudo quos nō exp-
mit ex noie ne cōfundant. uocat eos alios q̄si a consortio
alienos ecclesie. Omnes enim catholici vnuz sunt. Jo. 17.
Ut sint vnum ꝛ. Si inqz alij potestatis uestre participes
sunt. id est tam potenter vtuntur bonis uestris: quare non
potius nos apostoli q̄ causa salutis uestre laboramus: Ec-
cle. 12. Da bono ꝛ ne receperis peccatorē.

¶ Deinde cum dicit. (Sed non ufi sumus.) Dic ostendit
q̄ noluit vti hac potestate. Ubi dicit. p̄mo se sumptus nō
accepisse. Secūdo dicit. se nihilominus idiguisse ibi. (S3
omnia sustinemus ꝛ.) Tertio rationes vtriusqz assignat.
ibi. (Ne quod offendiculum ꝛ.) Dicit ergo. (S3 nō ꝛ.)
Quasi dicat. Ecce patet q̄ licet nobis sumptus accipere:
sed tamē ufi nō sumus hac potestate. supra sexto. Omnia
mibi licent: sed non omnia expediunt. Non sumus in quā
ufi. non quia non idigeamus sed omnia sustinemus: quia

Ad corinthios I.

et si penuria patiamur tamen patienter sustinemus. 2° Cor. 13. Tu essem apud vos et egerem nulli onerosus fui. Et hoc feci ideo ne quod offendiculum demus euangelio christi. Hoc autem posset accidere. Uel quod pseudo apostolus daret exemplum accipiendi. Uel quod corinthii auari erant et scandalizarent si ab eis acciperent. Uel forte putarent se emisse licentiam peccandi et dimi- nuerent in apostolo auctores arguendi. et his modis daret offendiculum euangelio christi. puer. 15. Uia iustorum absque offendiculo.

C Deinde cum dicit. (Nescitis quoniam qui in sacrario etc.) probauit quod licet sumptus accipere pro auctoritate. 2° pro ratione. 3° idem probat hic per exemplum multitudinis. Ubi pro ducit similitudinem eorum quae templa reparant. Secundo eorum quae templo ministrant ibi. (Et qui altari deficiunt etc.) Tertio adaptat similitudinem his quae predicant ibi. (Et dominus ordinauit etc.) 4° d. Et vere licet mihi sumptus accipere. nescitis quoniam qui in sacrario. i. in templo iudeorum vel gentium operantur ut artifices qui de sacrario sunt educti. Sustenta- bant enim artifices de denariis qui in gaecophylacio templi offerrebant. ut per tempore Joas. 4. reg. 12. Et qui altario templi hierosolymitani vel etiam ipsi templo. ut sacerdotes deseruiunt. i. deuote seruiunt. vna enim. de. 12. abissionibus est irreuerentia contra altari. Quia altari participant. quia parte habent de his que offerunt in altari. ut per totum Leuiticum. et maxime. 6. et 7. ca. Et sic fit hic ita et dominus ordinauit. i. rationabiliter disposuit his qui euangelium annuntiant de euangelio viuere. Hoc ordinauit di- cens. Mat. 10. et Luc. 10. Dignus est enim operarius mercede sua. **C** Notandum est hic quod apostolus nominibus multorum officiorum predicatores hic designat. quia vocat eum pro militibus propter officium ecclesiarum aduersarios defendendi. 2° Cor. 10. Arma militie nostrae etc. 2° Tim. 2. Labora sicut bonus miles christi. Secundo vi- nitorum propter officium palmites superfluos. i. malos rescedendi. Osce. 2. Dabo ei vinetotes eius ex eodem loco. Sed heu can. 2. f. i. Vineam meam non custodiuimus. Tertio pastorem propter officium subditos bono exemplo pascendi. per. 5. Pascite qui in vobis est grex. Sed heu. quia hodie implet illud Zach. 11. O pastor et ydolum derelinquens gregem etc. Quarto bonum propter officium maturitatis in omnibus procedendi. puer. 14. Ubi non sunt bo- nes presespe vacui est Job. 1. Boves arabum et asine pasce- bant iuxta eos etc. Quinto aratorum propter officium chorda ad- fide et penitentia aperiedi. Osce. 10. Arabit iudas confriget sibi sulcos iacob etc. Sexto trituratores propter officium ma- los a bonis discernendi. Esa. 41. Ego posui te quasi plaustrum triturans nouum hirs rostra serrantia et triturabis montes etc. Septimo seminatore propter officium frequenter et utiliter pre- dicandi Luc. 8. Exiit qui seminat seminare semine suum. ps. Eun- tes ibant etc. Nonno templi architectum propter officium ecclesiam con- struendi et reparandi. 3. Ut sapiens architectus fundamentum posui etc. Decimo altaris ministrum propter officium deo deuotum impediendi. 3. 4. Sic nos existimet homo etc. Querit hic super illud non sum liber. Glo. Ipse enim apostolica dignitate preteritis hirs non operari manibus. sed de euangelio viuere. **C** Contra. quod quod predi- cant non hirs apostolica dignitate non possunt sine ope manuum euangelio viuere. **C** Rursus. Glo. loquitur de preteritis quod potest inuitos ad hoc cogere non de spontanea quae potest a voluntarie datibus petere et accipere. **C** Item ex dicta. Glo. videt quod pro- lati non teneant manibus operari. **C** Contra. Heu. 3. In sudore vultus tui vesceris pane tuo. Ipsi non sunt exempti ab hac maledictione. 3. **C** Rursus. Tenent labore spirituales non corporales. tamen hirs faceret si occuparet se in honestis ante- que vacaret. **C** Item super illud. Nonne opus meum Glo. perfectum. **C** Contra. Ipsi erant imperfecti. **C** Responsio. Opus perfectum dicebant. quia eis apostolus predicauerat vel quia eos perfecte docue- rat quia in se erat. **C** Item super illud. Numquid non habemus preteritam manducandi. **C** Contra. Mat. 10. Gratis accepistis. gratis date. **C** Respo. Gratis. i. sine precio. sed non sine stipendio. **C** Item super illud. Qui pascit gregem. Glo. Ex euangelio

viuentes panem gratuitum manducabant. **C** Contra. subditi tenebant dare. **C** Rursus. Gratuitus erat ex parte recipien- tium. quia humiliter non potestatiue recipiebant licet debitus ex parte dantium. Item numquid de bobus cura est deo. Qua si dicat non. **C** Contra. Sap. 6. Cura est illi de omnibus. **C** Re- spondeo. Ibi loquitur de cura generalis. s. puidetie. hic de speciali. s. discipline. **C** Item dicitur in spe qui arat arare. **C** Contra. spes non est de visibilibus sed eternis. **C** Rursus. Spes accipit equi- uoce. **C** Item in spe fructus percipiendi. **C** Contra. Non de- bet poni lucerna predicationis sub mero rei temporalis. **C** Re- spondeo. Predicare in spe rei temporalis non est ponere lu- cernam sub modio sed predicare propter spes. **C** Item si nos vobis seminauerimus spiritualia etc. **C** Contra. Gal. 6. Que seminauerit homo hec et metet. ergo qui seminat spiritualia debet metere spiritualia. **C** Respondeo. Ibi loquitur de messioe stipendio. **C** Lectio. III.

Bono autem nullo horum usus sum. Non au- tem scripsi hec ut ira fiant in me. Bo- nus est enim mihi magis mori. quam ut glo- riam meam quis euacuet. Nam et si euangeli- zauero non est mihi gloria. necessitas enim mihi incubit. Ne enim mihi est si non euangelizaue- ro. Si enim volens hoc ago. mercedem habeo. si autem inuitus dispensatio mihi credita est. Que est ergo merces mea ut euangelium predicans sine sumptu ponam euangelium ut non abutar potestate mea in euangelio.

C Superius multipliciter probauit quod sibi licet accipere sum- ptus. hic ostendit quod nihilominus non vult accipere. sed abstinere tribus rationibus. Primo propter intentionem primam. Secundo propter dilectionem euangelii ibi. (Nam cum liber esset ex omni- bus etc.) Tertio propter expeditionem cursus sui ibi. (Nescitis quod hic in stadio currunt.) In prima primo dicit. quare non vult accipere. sine gloria sua euacuet. Secundo ostendit quod accipiendo euacuaretur ibi. (Nam si euangelizauero non est mihi gloria etc.) Tertio quod non accipiendo conseruabit ibi. (Que est ergo merces mea etc.) In prima primo ostendit quod potestate accipiendo uti noluit. Secundo quod uti non intendit ibi. (Non autem scripsi hoc ut etc.) Dicit ergo. (Ego autem etc.) quasi dicat. tot modis constat quod licet mihi sumptus accipere. sed tamen ego nullo horum auctoritate. ratione. exemplo. ad accipiendum usus sum. Ipse enim vel ab aliis ecclesiis accipiebat. ut 2° Cor. 12. Alias ecclesias spoliaui etc. vel manibus operabatur. Act. 20. Non autem etc. Quasi. d. Non sum usus sed nec uti volo. Non enim scripsi hec. s. quod licet mihi accipere uti fiat in me sicut scripsi. i. ut ego accipiam. quia non quero datum. sed fructum.

C Deinde cum dicit. (Bonum est enim mihi etc.) hic ostendit quare hoc fecit. sine gloria sua euacuetur. Ubi primo mul- tiplicat afflictionem corporalem. Secundo supponit ei glorie di- minutionem ibi. (Quia ut gloriam etc.) Dicit ergo. (Bonum est etc.) quasi diceret non accipiam. nam si accipere gloriam meam euacua- re quod nullatenus faceret. Bonum est enim mihi mori. non solum sumptuum egestate affligi magis quam ut gloriam meam quas ha- beo de gratuita sinceritate predicationis de primario supero- gationis. abstinendo a vitis quis euacuet ab aliquo importu- ne accipiendo. vel propter sumptus euangelicos. Multi tamen moderni doctores gloriam istam euacuant vel propter in- tentionem sumptuum vel propter fauorem humanum dicendo. Job 12. Ducit sacerdotes inglorios et optimates supplantat. **C** Notandum est hic quod gloria amittit septupliciter propter se- pe vitia. Nam gloria gulosorum euacuat. Unde beatus dr. Bonus est enim mihi magis etc. Gloria luxuriosorum maculat. Eccl. 27

Inclinasti femora tua mulieribus. dedisti maculā in gliaz
nam. Hlia supboz captiuat. p. Machab. z. Uasa glie ei
captiua ducta sunt. Hlia iracundoz itermittit. ps. Si red
didi retribuētib' mibi mala rē. Et post. Persequat' inimi
cus aiaz meā rē. Et post. Et gliaz meā in puluerē deducat.
Hlia inuidoz excludit. Ro. 3. Ubi ē glatio tua. Hlia auar
roz annihilat. ps. Ne timuer' cū diues fact' fuerit hō rē.
Hlia accidiosoz culpā. p. Macha. 9. Noziamur in v̄tute
pp frēs nros r non inferam' crimen glie nre. Eccl. 13. Pre
cellēs esto opib' tuis r ne dderis maculā in glia tua. Ergo
p gulā euacuat glia sobrietatis. p luxuriā maculat glia ca
stitatis. p supbiā captiuat glia hūilitatis. p iracundiā inter
mittit glia māstetudinis. p inuidiā excludit glia charita
tis. p auariciā annihilat glia liberalitatis. p accidiā culpa
tur glia strennuitatis. De istis dī Osce. 4. Hliam eozuz in
ignominia mutabo. De pmo exēplū in Esau. Heñ. 25. In
Doloferne. ii. Judith. 13. De 2. in Salomone. terty' Regū
ii. De 3. in Lucifero. Esa. 14. De 4. in achitofel. z. Regū
16. De 5. in Lhain. Heñ. 4. De 6. in Dieci. 4. Reg. 5. De 7.
in exploratorib' Nui. 13. z. 14. Nā r si euangelicauero rē.
Dic ondit q accipiēdo sumpt' euacuaret glia ei. qz n̄ si sup
erogaret. Et ē sua rō talis. Hlia q̄ ē p̄miū superogatiōis non
debet opib' necitatis: ad q̄ tenemur ex p̄cepto: s̄ euangeli
zare tenebat ex p̄cepto. q̄ ex h̄ non hēbat gliam superoga
tionis: s̄ poti' ex h̄ q̄ non accipiebat sumpt'. p̄ q̄ tāgit glie
euōnē. Scdo euōnis rōnez ibi. (Necitas. n. mibi rē.) Ter
tio rōnis dclationē ibi. (Ue. n. mibi ē rē.) Quarto recte
euangelicantiū mercedē ibi. (Si volens h̄ ago rē.) Dic g.
(Nā si euangelicauero rē.) q̄si diceret v̄ euaret glia mea.
nā si euangelicauero ita q̄ sumpt' accipiā non ē mibi glia
.i. superogatiōis p̄miū: necitas. n. p̄miū incūbit. Act. 13. Ua
de qm̄ ad natiōes lōge mittā te. Et v̄ necitas. Ue. n. mibi
ē. i. pena transgressionis in me manet si non euangelicauero.
ro. Esa. 6. Ue mibi: qz tacui. Alr legi' fm̄ h̄o. Et h̄ duplr.
p̄rio mō sic. (Nā si rē.) q. d. vtiqz euaret glia mea celestl
.i. si iō pdicare vt sumpt' acciperē. Nā si euangelicauero
tm̄ ita q̄ nō ex dilectiōe dei r p̄xiū h̄ faciā nec libera vo
lūtate nō ē mibi glia apd̄ deū. Necitas. n. p̄cepti qd̄ nō au
deo omittēre mibi icambit. vñ si solo timore fuili pdico.
ve enī. i. eterna dānatio mibi ē si nō euangelicauero sic mī
hi inūctū ē (Si at volēs rē). Q. d. si necitate h̄ facio nō
est mibi glia. si aut volēs h̄ ago. i. si volūtate adiungo neci
tati mercedē eternā habeo. iō psalmista dicit. Volūtate
sacrificabo tibi r cōfitebor rē. Si aut inuitus. i. solo prece
pto coact' euāgelio dispēsatio mibi credita ē sic seruo: vt
.i. dispēsē ad alioz vtilitatem nō meam. q. d. alyz pficio
nō mibi. Intelligit. n. h̄ de dispēsatiōe serui nō filiali: fm̄
h̄o. Aug. Nemo inuitus bñfacit r si bonū est qd̄ facit. ifra.
13. Si charitatē nō habuero factus suz velut es sonans rē.
Secūdo mō legi' sic. Nā si euangelicauero p̄ sumptib' ac
cipiēdis nō ē mibi glia de superogatiōe in pdicādo. Peto
enī cōtra me. Mat. 10. Gratis accepistis gratis date: neces
sitas enī vite sustentāde mibi icūbit: qz p̄ necessitate vite
pdico. Ue enī mibi est. i. famis turbatio si nō euangelicauero.
Si aut volēs. i. si nō p̄ victus necessitate: s̄ p̄ charita
te h̄ ago mercedē eternā habeo. si aut inuitus. i. necessitate
coactus dispēsatio mibi credita est sic seruo rē.

Deide cum dicit. (Que est ḡ merces mea rē.) Dic ondit
q̄ nō capiēdo sumptus gloria ei' cōseruat. Ubi p̄mo q̄rit.
scdo soluit ibi. (Ut euāgelii pdicās rē.) Dicit ḡ. (Que est
merces mea.) i. qd̄ faciēdo mercedē accipias: qz h̄ est me
ritū mercedis: vt. i. ego pdicās euāgelium sine sumptu po
nam. i. stabiliaz euāgeliaz. Esa. 28. Pōnet triticū per ordi
nē rē. Hoc autē faciebat: fm̄ h̄o sam ne euāgeliaz venale
putaret. sine sumptu inqz: r h̄ vt nō abutar potestate meā

.i. mibi cōmissa in euāgelio pdicādo: quod esset si accipe
rem idistincte: qz perderē auctoritatē libere arguēdi: quia
Eccl. 20. Exenia r dona excecāt oculos iudicū: r quasi mu
tus in ore auertēt correptionē. Ecclesiastica ergo vtilitas
implicatur in hac solone. s̄ cōfirmatio boni: qz vt euāgelii
predicās. r declinatio mali: qz ne abutar potestate. Et
notanduz q̄ quattuor tetigit d̄rias eoz q̄ tenent pdicare.
Quidā enī tenent: sed nō euāgelicāt h̄ merent penā. Qui
dā tenent r euāgelicāt: sed coacti. h̄ nō merent mercedē:
s̄ vitāt penā. Quidā tenent r euāgelicāt volūtate: s̄ acci
piūt sumpt': r h̄ merent mercedē r vitāt penā: sed nō ha
bēt superogatiōis gliam. Quidā tenent r euāgelicāt volū
tate nec accipiūt sumptus. r h̄ mercedē merētur r vitāt
penam r habēt superogatiōis gliam. p̄miū statum tāgit
ibi. (Ue mibi est rē.) scd̄z ibi. (Nā si inuitus rē.) tertiū ibi.
(Si autem volēs rē.) quartū ibi. (Que est ḡ merces rē.)

Lectio.

III.

Nam cū liber essem ex omnibus: omni
um me seruum feci: vt plures lucrifa
cerem. Et factus sum iudeis tanq̄ iu
deus: vt iudeos lucrarer. H̄is qui sub
lege sunt: quasi sub lege essem: cū ipse non essez
sub lege: vt eos qui sub lege erant lucrifacerēz.
H̄is qui sine lege erant tanq̄ sine lege essem: cū
sine lege dei non essem: sed in lege essez christi:
vt lucrifacerēz eos qui sine lege erant. Factus
suz infirmis infirmus: vt infirmos lucrifacerē.
Om̄ibus omnia factus suz. vt omnes facerē
saluos. Om̄ia autēz facio propter euāgelii:
vt particeps eius efficiar.

Superius ostēdit q̄ nō vult sumptus accipere: r hoc p̄
pter ifectionē p̄miū: hic ostēdit q̄ idē fecit p̄pter amozēz
euangely. Ubi p̄mo dicit. q̄ omniūz se seruum fecit. Secun
do q̄ oibus se cōtemperare studuit ibi. (Et factus sum iu
deis rē.) Tertio subdit cām: quare hoc fecit ibi. (Dia aut
facio p̄pter euāgelii rē.) In p̄ma iplicat triplicē r̄ditio
nem cōmendabilē in seruitio que sunt generalitas libera
litas. vtilitas. Seruit ergo gratis sine liberali ibi. (Cum
liber essem rē.) Generali ibi. (Om̄ium me rē.) Utiliter
ibi. (Ut plures lucrifacerem rē.) Dic ḡ. (Nāz cū essez rē)
Quasi dicat sine sumptu ponā euāgelii. nā r maius feci. s̄
cum liber essem ex omnibus. i. nullius meritis obnoxius
omniūz me seruiuz feci oibus me cōtempando p̄ vtilitate:
r quasi debitorē cōstituēdo. z. Lor. 4. Nos aut seruos ve
stros p̄ iesuz. r hoc vt plures lucrifacerē. i. lucruz mee pdi
cationis r seruitutis facerē. Querebat. n. nō res: s̄ aiaz. z.
Lor. 12. Nō quero vestra s̄ vos. Si. n. cōmendabile est ser
uire in temporalibus p̄pter lucrū tēporale: q̄to plus in spi
ritualibus p̄pter lucruz spūale.

Deide cūz dicit. (Et factus suz iudeis rē.) Dic ostēdit q̄
oibus se cōtemperare studuit. Et p̄mo dicit q̄ cōtemperauit
se nōdū cōuersis. z. q̄ etiaz iaz cōuersis ibi. (Fact' suz ifir
mis rē.) z. q̄ generaliter vniuersis ibi. (Oibus oia factus
sum rē.) In p̄ma p̄mo dicit q̄ cōtemperauit se iudeis. scdo
q̄ samaritanis ibi. (Et his qui sub lege rē.) Tertio q̄ gen
tilibus ibi. (His qui sine lege erant rē.) In p̄ma p̄mo tan
git cōtemperationēz. Secundo cōtemperationis ratio
nez ibi. (Ut iudeos rē.) Dic ergo. Et fact' suz iudeis tan
q̄ iudeus. s̄ aliqua legalia seruando sicut in discretionē ci
boz: in circūcisione thimothei. Act. 15. In purificatione le
gali. Act. 21. Potest aut hoc itelligi duplr. Uno modo fm̄
Dieronymū. Factus sum iudeis tanq̄ iude' p̄ simulatoriā

Ad corinthios I.

dispensationē. Simulabat enim se suare legalia aliqua s; nō seruabat. Alio modo s; m Aug. Factus s; iudeis rē. Vere enim cōdescendebat eis in obseruatione aliquoz legalium ppter piam cōpassionē. r hoc fecit vt iudeos lucraret xpo. i. eos ad fidē christi cōuerteret.

Deide cū dicit. (Et his q sub lege sunt rē.) Dicit dicit q cō temperabat se samaritanis. Ubi notatur tria de ipso. Pmo eius sagacitas in hoc q se cōtēperabat. Scdo ei liber tas in hoc q sub lege nō erat. Tertio eius vtilitas i hoc q lucrificiebat. Dicit g sum ēt his qui sub lege moysi sunt. i. samaritanis qui nō sūt iudei: s; assiri q fuerūt adducti ad inhabitādū terrā israel. 4. reg. 17. Isti ēt erāt sub lege moy si: qz tñ quinq; libros moysi recipiebāt. his ergo factus sū quasi sub lege essem approbādo. s. legē r ex ea docēdo chri stū. cū tamē ipse sub lege nō essem s; m litteralē obseruatiā. vel seruilliter: qz iusto non est lex posita. p^o Thi. p. Et B iō feci vt eos qui sub lege erāt. s. ipso samaritanos lucriface rē: eos ad fidē christi cōuertēdo.

Deide cū dicit. (His qui sine lege erāt rē.) Dicit dicit q cō tēperauit se gētilibus. Ubi pmo tāgit suā rformitatē. Sc cūdo sue fidei veritatē ibi. (Cū tamē sine lege rē.) Tertio sue itētiois rectitudinē ibi. (Ut lucrifacere rē.) Et B ē. Et factus sum his q sine lege erāt. i. gētilibus. Ro. 2. Cū enī gē tes que legē nō habēt: tāq; sine lege essez assentiēdo rōni bus eoz r bonis positiōib; pboz: vt p; Act. 17. Cū tñ sine lege nō essez. Ro. 7. Mēte seruo legi dei. S; in lege essez nō iudaica: sed xpi q de est: nō aut moyses. De qua Gal. 6. Alter alterius onera portate r sic adimplebitis rē. Et hoc iō feci vt lucrifacere eos q sine lege erāt gētiles ad fidē ruer tēdo: o felix celator. Bre. Nilz tale sacrificiū qle cel' aiāz.

Deide cū dicit. (Factus sum ifirmis rē.) Dicit ostēdit q se cōtēperauit iam cōuersis. Ubi pmo ponit modū bonū. Scdo finē debitū ibi. (Ut ifirmos.) Dicit g. Factus sum etiam ifirmis in fide ifirmus. a licitis abstinēdo. z^o Lozin. ii. Quis ifirmatur r ego nō ifirmoz. Sic fac bonus medi cus q comedit cibuz ifirmi: vt eū puocet ad comedendū: r sic sanet. Et hoc feci vt ifirmos lucrifacere eos in fide ro borando. Et breuiter oibus oia factus sum: qst essem oīuz sectariū. Ideo dicit. infra. io. Sicut r ego per oia oibus pla ceo. Et B vt omnes facere saluos. Sap. 18. In vestimento poderis: qd habebat Aaron tot' orbis terrarū erat descri ptus. Et. z. reg. 4. Heliseus rtraxit se ad modū pueri r sic suscitauit illū. Et qz s; m Homerū oīs alteritas discors: sili tūdo vero appetēda est: ideo viri spūales salua vite r reli gionis sue obseruatiā oibus se debēt conformare.

Deide cum dicit. (Dia facio ppter euāgelii.) Superio ostēdit q oibus se cōtemperare studuit. hic subdit rōnem quare hoc facit r hāc duplicē. Unam ex parte euangely. s. vt cursuz liberū habeat. Aliā ex parte sui. s. vt pmissuz pre miū obtineat ibi. (Ut pteiceps rē.) Et hoc ē quod dicit. Dia aut facio ppter euangely sine ipedimēto predicādūz vt particeps eius. i. pmissionū que in eo continentur efficiar. Mat. 5. Qui fecerit r docuerit sic: magn' vocabitur in re gno celozum. Lectio. V.

Nescitis quoniam hi qui in stadio cur runt omnes quidem currunt: sed vn' accipit brauiuz. Sic currite vt cōpre bendatis. omnis enī qui in agone cō tēdit ab oibus se abstinēt. r illi quidez vt corru ptibile coronaz accipiant nos autē incorruptā. Ego igit sic curro nō quasi in incertum: sic pu gno non quasi aerē verberās. Sed castigo cor

pus meū r in seruitutē redigo: ne forte cū alijs predicaueriz: ipse reprobus efficiar.

Superius ostēdit: qd pposuit a sumptib; abstinere. Pmo ppter itētioez pmy. Scdo ppter amorē euāgely. Dic tertio ppter expeditionē cursuz r agonis sui. Pmo qdē ostēdit q opz in stadio expedite currere. Scdo q s; m opz in agone expedite certare ibi. (Dia enī q in agōe rē.) Ter tio q ipse facit vtrūq; ibi. (Ego igit sic curro rē.) In pma pmo ponit exēplū expedite currētū. Scdo monet eos ad s; m currendū ibi. (Sic currite rē.) In pma pmo tāgit cur rēdi exercitiū. Scdo cōueniētiā currētū ibi. (Oēs enī q de currūt rē.) Tertio dīaz pueniētū ibi. (S; vnus acci pit brauiū rē.) In pmo notat cōditio viatoz. In 2° multi tudo vocatoz. In 3° paucitas electoz. Mat. 20. Multi sunt vocati pauci vō electi. Cōditionē vō viatoz describit a tribus. A certitudine. cū qrit. (Nescitis.) A breuitate. cūz addit. (In stadio.) A labore. cū subdit. (Currūt.) Dicit g. (Nescitis.) Qd tripl' continuaf. Pmo mō sic. Q. d. Re cte abstinēo a sumptib; sumēdis vt pteiceps efficiar. Nā si nō abstinere a cōtrarijs euāgelio nō essez ei' pteiceps. Nes scitis. n. q hi rē. Uel sic. Nescitis q B facio vt pteiceps euā gely efficiar r vtiq; possuz eē pteiceps. Nā nō sic ē de euā gely pmo vel de cursuz brauiū: qz h' vn' accipit brauiū: ibi vero oēs accipere pnt. Tertio mō sic. (Nescitis.) qua si diceret. Iō aut sic curro. qz licz multi currētes sint. pau ci tñ sunt pueniētes. Nescitis enī q hi q in stadio currunt oēs qdē currūt. In labore pares sunt: sed vnus tñ accipit brauiū. i. pmiū cursuz. Stadiū enī est spaciū i quo pedites currūt: qd hercules dicit statuisse. Perficiūt aut stadium. iz. passus. Et dī stadiū a stādo: qz hercules tot passus cur rebat r postea stabat r respirabat. in fine hui' spacy pōeba tur aliqd qd erat pmiū cursuz. vt equ' r pānus purpure' r B dī brauiū. Et licz i B stadio oēs currerēt: vn' tñ solus ac cipiebat brauiū. s. q citi' pueniebat. Sic i cursu spūali vn' tñ. s. pseuerans accipit brauiū. Qz qui pseuerauerit vsq; in finem hic saluus erit.

Deide cū dicit. (Sic currite rē.) Monet eos ad currēdū. Ubi iplicat tria. Actū strēnuū. (Currite.) Modū debitū. (Sic.) Finē optimū. (Ut pphēdatis.) Dicit g. (Sic rē.) quasi diceret: qz vnus accipit brauiū sic currite p viā vita ris pseuerātes vt cōprehēdatis brauiū vite eterne. Debr. iz. Per patiētiā curramus ad ppositū nobis certamē.

Deide cū dicit. (Dis at q i agōe rē.) ostēdit q i agōe oz ex pedite certare. Ubi p tāgit agoniciū pugnā. z^o pugnādi formā firmā ibi. (Ab oib; se abstinēt rē.) 3° sic. pugnātiū mercedē debitā ibi. (Et illi qdē vt corruptibile rē.) P^o ē necitatis. s. pugnare. z^o vtitutis. s. abstinere. 3° felicitat' s. coronā accipe. Dicit g. (Dis q i agone rē.) qst diceret vē sic agēdū ē: qd p; exēplo. qz oīs q in agōe rēdit ab oib; ipe diētib; se abstinēt. Uñ r nudi agonizabāt i palestra. Attē de: vt Aug. ait. qd reb' nō laudādis mlte trahūi silitudines.

Deide cū dicit. (Et illi qdē vt corruptibile rē.) tāgit pu gnātiū mercedē. Et pmo pugnātiū māliter. Scdo pugnā tiū spūaliter ibi. (Nos aut incorruptaz rē.) Dicit g. Et illi qdē abstinēt vt corruptibile coronā accipiant: qd modicū est. Nos autē abstinere debemus vt accipiamus incorru ptā. s. coronā vite. de qua Jac. p. Btūs vir qui suffert tēta tionē: qm cū pbatus fuerit rē.

Deide cū dicit. (Ego igit sic curro rē.) ponit exemplum vtriusq; s. currendi r pugnādi. Ubi pmo tāgit cursuz suuz in pfectu boni. Scdo pugnā suaz i victoria mali ibi. (Sic pugno rē.) Tertio rōnez vtriusq; sci ibi. (S; castigo rē.) Dicit g. (Ego igit rē.) Quasi dicat. qz talis corona suat igit ego sic curro bonū operādo nō qst in incertū. i. vt sim icert'

de premio. In incertis enim currit quia talia facit ut de quibusdam sperare: ex alijs possit desperare. Via instruit ad bonum et persona applica que notat ibi. (Ego.) et forma implicita que notatur ibi. (Sic.) Et actio strenua que notat ibi. (Curro.) Et merces sperata que notat ibi. (Non quasi in incertis.) Phil. 2. Non in vacuum curri: nec in vacuum laboravi. Sic pugno contra hostes decertando contra malum. Non quasi aerem verberas. i. non verbis tantum: sed factis. Non enim in sermone est regnum dei: sed in virtute. supra. 4. Ut non quasi aerem verberas. i. non inaniter me fatigando: aduersarium non ledendo. Sic erit perfectus homo si sic se habeat ut sit intentus in confessione. Esa. 38. Recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine anime mee. Deuotus in oratione. Matt. 6. Sic ergo orabit. Pater noster que es in celis etc. Efficax in predicatione. Jac. 2. Sic loquimini et sic facite. Dec tria pertinent ad actum orationis recti: ita tamen quod confessio dirigit deo et primo. oratio soli deo. predicationi soli primo. Sortis in pugnando. Unum hic pugno etc. Apoc. Qui vicerit sic vestiet vestem albam. Paties in sustinendo. Judith. 8. Sic Isaac. sic Jacob. sic Moyses. et omnes que placuerunt deo per multas tribulationes transferuntur fideles. Lautus in se seruando. Josue. 2. Ad motana conscedite ne forte occurrat vobis reuertentes etc. sic ibitis viam vestram. Primum propter malum culpe. s. pugna. Secundum contra malum peccati. s. patientia. Tertium contra malum tentationis. s. cautela. Benignus in condonando. Mat. 18. Sic non est voluntas anime preme vestrum etc. Inutile se reputando. Luc. 17. Sic et vos cum fecerit omnia que precepta etc. Sollicitus se discutiendo. i. probet autem se homo: et sic de pane illo edat etc. Primum reprobatur malitia per penitentiam. Secundum probatur bonitatem dei. Tertium dubietatem statim per penitentiam. Dumilis in obsequio. Matt. 4. Sic decet nos imple re omnem iusticiam. Agilis in proficiendo. Unde hic. Sic currite. i. proficite in bono ut comprehendatis. Lascians in perseuerando. Unum hic. Sic currite. Phil. 4. Sic stete in domino charissimi. Famulos in persuadendo. supra. 4. Sic nos existimet homo etc. Primum respicit incipientes. Secundum proficientes. Tertium perseuerantes. Quartum perfectos.

Deinde cum dicit. (Sed castigo corpus meum etc.) tangit rationem predictorum utriusque. Ubi primo tangit austeritatem vite. Secundo comedationem doctrine ibi. (Ne forte etc.) Tertio rationem concordie utriusque ibi. (Ipse reprobus etc.) Ergo implet factum: quod docet verbo: ne se damnet ore proprio. Et hoc est quod dicit. Sed castigo corpus meum per declinationem malum: motus carnis illicitos reprimendo. Castigo ergo non occido corpus meum non tantum alienum. Ro. 12. Exhibeatis corpora vestra hostia viuentem sanctam deo placet rationabile obsequium vestrum. Et in seruitute redigo per oppositionem boni corpus. s. spiritum fruire cogendo. et sensualitate rationi subyiciendo: sic de beato Martino legitur. Carnem spiritum fruire cogebat. et hoc facio ne forte cum alijs perducatur etc. Aug. Suo timore nos terruit apostolus. quod enim faciet agnus ubi aries timet et tremet: (Ipse reprobus) i. a deo reprobatus efficiatur: quod turpe esset. Ro. 2. Qui predicat non furandus furaris. De his posset vere dici illud Job. 4. Ecce docuisti plurimos etc. Nunc autem venit super te plaga et defecisti. (Dic queris ibi. Melius est mihi mori etc.) Contra. Gloria non euacuat nisi per penitentiam. ergo accipere eam est penitentiam: non gloriatur. Contra. Gloria essentialis per hoc non euacuatur: sed gloria accidentalis de hoc opere superrogationis. Item si euangelicauero non est mihi gloria. Contra. Euangelicatum et sumptus accipiendi debet et aurea et aureola. Sed hoc. Exponit quando euangelicatur ex necessitate timoris vel ex cupiditate mercedis temporalis. Item super illud. Dispensatio mihi credita est. Glo. Non debemus euangelicare: ut madducemus. Contra. Ergo predicatorum questuarius peccant mortaliter: quia faciunt quod non debent. Contra. si propter questum principaliter faciunt peccant: sed si propter fructum spi-

rituale ide pueniunt bene faciunt. Item ibidem. Glo. Propter regnum dei debemus operari omnia non solum: sed cum regno dei mercedem temporalem meditari. Contra. Ergo qui vadit ad ecclesiam per distributionibus peccat. Contra. Rudeo. Verus est si solum vel principaliter propter hoc vadit. Item super hoc. Ut non abutar potestate. Glo. quod eum si acciperet: quod probavit supra eodem: quod ei licet accipere. Contra. Rudeo intelligendum est si accipere res discretas et ordinate et imoderate. Item omnium seruus me feci. Contra. supra. 6. Nolite sibi effici homines. Contra. Respondeo. Sic loquitur de seruitute charitatis. s. in bono. ibi de seruitute iniquitatis. s. in malo. Item factus sum iudeis iudeus. Glo. In cibis accipiendis vel non accipiendis. Contra. glo. In iniuste ergo reprehendit petrum de discretione ciborum. Gal. 2. Immo bene: quia petrus discernebat cum scandalum gentium. s. in locis gentium: paulus autem non. Item ibidem. Glo. Propter scandalum iudeorum circumcidit thimotheum. Act. 16. Contra. Veritas doctrine vite et iusticie non debet dimitti propter scandalum. Contra. Rudeo. Usque ad diuulgationem euangelii non erat de veritate doctrine siue vite ne homines circumciderent: sed ne spes poneret in circumcissione. Item ut omnes facerent saluos. Contra. sciebat non omnes saluandos. Contra. Rudeo. Uolebat omnes in particulari. i. quilibet per se: non omnes simul. Item super illud omnes quidem currunt. Glo. In spirituali agone quotquot quidem currunt si spiritualiter currunt accipiunt et quod peruenit expectat ut coronet cum posteriori. Contra. Unusquisque in morte coronatur. Contra. Rudeo. Hoc intellexit de gloria corporis non anime. Item super illud. Ne forte cum predicaueris. Glo. Suo timore nos terret apostolus. Contra. per Joann. 4. Perfecta charitas foras mittit timorem. Contra. Rudeo. Verus est timor: sed non timor separationis siue offense. CAP. X.

Solo enim vos ignorare fratres: quoniam patres nostri omnes sub nube fuerunt et omnes mare transierunt et omnes in Moyse baptizati sunt in nube et in mari. Et omnes eadem escam spiritalem manducauerunt. et omnes eundem potum spiritalem biberunt. Bibebant autem de spiritali consequente eos petra. petra autem erat christus. Sed non in pluribus eorum beneplacitum est deo. Nam prostrati sunt in deserto.

Superius monuit abstinere ab ydolotitis. primo propter vitium scandalum fratrum infirmorum. ca. 8. Secundo propter excessum suum qui abstinet propter alios ab acceptione sumptuum. ca. 9. Dic tertio monet ad idem ex consideratione iudeorum in deserto ydola venerantius. ubi exemplo pene istorum. primo monet abstinere a perpetracione peccatorum filiorum. Secundo spiritualiter a comestione ydolis imolatorum ibi. (Propter quod charissimi fugite ab ydolorum cultura etc.) In primo ponit quod antiqui iudeis contigit. Secundo per quod non pro se tantum: sed pro nos corrigendos ita euenit. Dec autem in figura facta sunt nostri etc. Tertio ut exemplo eorum caueantcludit ibi. (Itaque qui se existimat stare etc.) Ergo perna timenda cautela adhibenda. In primo ponit beneficia gratie eis impena existibus in egypto. Secundo prestita in deserto ibi. (Et omnes eadem escam etc.) Tertio flagella propter ingratitude in ista ibi. (Sed non in pluribus etc.) In primo tangit tria beneficia. Primum in protectione nubis. Secundo in transitu maris rubri ibi. (Et omnes mare transierunt etc.) Tertium in purgatione baptismatis. ibi. (Et omnes in moyse etc.) Dicit ergo. (Nolo vos etc.) quasi. sic agendum est sicut monui. Non enim sufficiunt sacramenta ecclesie suscepta vobis postea peccatibus: sicut nec iudeis dei beneficia quin postea punirentur. Nolo enim vos ignorare etc. Doc dupliciter legitur. Uno modo de bonis et